

آیا دوستی خاندان رسالت

پاداش رسالت است؟

به دنبال سؤالات متعددی که در مورد آیه قریبی مطرح گردید اکنون این سؤال پیش می‌آید :

با این که شعار تمام پیامبران این بود ، که مزد ما با خدا است چگونه پیامبر گرامی دوستی خاندان خود را ، مزد رسالت خویش اعلام نمود ؟

سؤال:

«وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرْتُمُ الْعَالَمِينَ» (۱) : من در برابر تبلیغ رسالت خویش هیچ نوع پاداشی نمی‌طلبم . و اجر من با خدا است.

قرآن نه تنها در سوره «شعراء» یاد آور میشود که شعار پیامبران چنین بود ، بلکه در سوره های یونس و هود نیز ، از حضرت نوح و هود ، این مضمون را یاد آور می‌گردد (۲) تو گویی نشانه پیامبری این

می‌گویند: بررسی آیات قرآنی گواهی می‌دهد که شعار تمام پیامبران در برابر امت‌های خود ، این بود که ما از شما مزد و پاداشی نمی‌طلبیم، و اجر ما در این راه با خدا است.

قرآن مجید در سوره شعراء از پیامبرانی مانند: نوح ، هود ، صالح ، لوط و شعیب ، نقل می‌کند که شعار آنان در طول تبلیغ رسالت ایسن بود :

۱- به سوره شعراء آیه‌های ۱۰۹، ۱۲۷، ۱۴۵، ۱۶۲، ۱۸۰- مراجعه فرمائید

۲- سوره یونس آیه ۷۲، سوره هود آیه ۲۹، ۵۱

است که در راه تبلیغ خود، طالب هیچ نوع مزد- و پاداشی نباشد، و لذا وقتی آن فرد با ایمان اعراض مردم انطاکیه را از فرستاده های مسیح مشاهده کرد، برای معرفی آنان رو به مردم کرد و گفت: تبعوا من لا یستلکم اجرا وهم مهتدون - یس/ ۲۱ - از کسانی پیروی کنید که پاداشی نمی طلبند و هدایت شده اند. او در گفتار خود، تبلیغ رایگان را، گواه برداستگویی آنان گرفته است

روی این اساس چگونه پیامبر اکرم که خاتم پیامبران است، برای تبلیغ رسالت خود، اجرو- پاداش می طلبد، و شعار خود را با شعار پیامبران گذشته عوض کرده محبت خاندان خود را مزد رسالت خود فرامی دهد. ۱۲

پاسخ:

«اجر» در لغت عرب به معنی مزد و پاداش است. لفظ معنی وسیعی دارد که شامل تمام پاداشهای بی و اخرویست ولی مقصود از اجری که در این بحث نفی شده است به قرینه این که به مردم می- بگویند «من از شما اجر نمی خواهم» همان اجر دنیوی است که مردم می توانستند زحمات پیامبران را با آن جبران کنند.

و مقصود از پاداش دنیوی و مزدی که مردم می- توانستند در برابر کوشش های توانفرسای پیامبران بپردازند، همان اجر مادی است که در پول و مقام و دیگر لذایذ مادی خلاصه می گردد و پیامبر گرامی بسان دیگر پیامبران هیچ گاه چنین پاداشی را از مردم نخواست است.

و- لذا - در تاریخ پیامبر گرامی می خوانیم: روزی سران مکه به حضور پیامبر رسیدند و گفتند: ما حاضریم ثروت ها و اموال خود را در اختیار تو بگذاریم، ترا فرمانروای خویش قرار دهیم، زیبا ترین زنان حجاز را به عقد تو در آوریم و... مشروط بر اینکه به آئین نیاکان ما بدنگویی. و دست از تبلیغ آئین خود برداری.

پیامبر در پاسخ آنان گفت: من همه این ها را به شما بخشیدم، شما به جای آنها، کلمه ای به من بدهید، تا گهان ابو جهل، برخاست و گفت: به جای يك کلمه، ده کلمه حاضریم بگوئیم، پیامبر فرمود: بگوئید: لا اله الا الله. آنان سخت برآشفند و- گفتند: «اجمل الالهة الها واحدا» (۱) آیا خدایان متعددا را خدای واحد، قرار داده است؟

چنین پیامبری که از روز نخست، دست در بر چنین پاداش های لژان و غیر پایدار زد، هرگز نباید بعدها برای رسالت خود، مزدی بطلد. زیرا اگر وی هدف مادی داشت، مردم حجاز روز نخست بدون این که پیامبر، رنجی بکشد، آماده پرداخت همه نوع درخواست مادی بودند، دیگر صحیح نبود که پیامبر پس از بیست و سه سال رسالت، چیزی را بطلد که قبلا برای او آماده بود. و پاداش اخروی نیز در دست مردم نیست بلکه مربوط به خدا است و مردم بر پرداخت آن قدرت و توانائی ندارند که پیامبر، آن را بخواهد.

از این گذشته، خود پیامبر گرامی به فرمان خدا در آیات متعددی اعلام داشته است که او در راه تبلیغ

اساسی و به اصطلاح «موضوعیت» ندارد، بلکه صد درصد جنبه تسریتی داشته و مقصود از محبت و مودت آنان، پیروی از گفتار و کردار آنان است زیرا دوست داشتن گروهی که جاننشین پیامبر، و بازگو کننده احکام و مریی جامعه اسلامی هستند، پیوسته ملازم با آگاهی انسان از فروع و اصول اسلام، و موجب اطاعت و پیروی از دستورات آنان است، در این صورت دوستی آنان، مایه نجات جامعه، و سعادت اجتماع مسلمین است، و نفع چنین مودت به خود جامعه پازمی گردد. و در نتیجه درخواست مودت نسبت به اهل بیت، جز درخواست عمل به متن شریعت چیز دیگری نیست، و در حقیقت درخواست چنین پاداشی بسان درخواست پزشک معالج در مثال زیر است:

پزشک معالجه، بیماری را به طور رایگان معالجه میکند و پس از معاینه دقیق، نسخه بلند بالائی می نویسد و اظهار می دارد که من از توهیج نوع پاداشی نمی طلبم جز این که به این نسخه عمل کنی.

هر شونده به روشنی قضاوت می کند و می گوید: پزشک از چنین بیماری اجر و پاداش نخواسته است و اگر می گوید پاداش من این باشد که به این نسخه عمل نمائی، پاداش صوری و ظاهری است و در حقیقت پاداش نیست.

از این جهت استاد شیعه مرحوم شیخ «مفید» می گوید: استثناء مودت در قرنی از جمله قبل، استثنای منقطع است نه متصل. زیرا مودت در قرنی، پاداشی نیست که در مفهوم «اجر» داخل شده باشد، سپس به وسیله کلمه استثناء (الا) خارج گردد، بلکه

رسالت خود، اجر و پاداشی نمی خواهد مانند: **قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا، إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ**، (انعام ۹۰/): بگو من برای نیکار پاداشی نمی خواهم جز این که قرآن برای جهانیان یاد آوری است.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِن أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ (سوره ص آیه ۸۶): بگو من بر تبلیغ رسالت خود اجر می خواهم و هرگز شما را به زحمت نمی افکنم. و مانند اینها (۱)

با این تصریحات که همگی درصد رسالت انجام گرفته است، هرگز پیامبر نمی تواند از مردم اجر و مزدی که واقماً در نظر مردم اجر و مزد محسوب شود، مطالبه کند.

اصولاً پیامبران (طبقه ممتاز اجتماع) از هر نوع آلودگی به امور مادی، پیراسته اند و محرک و وزیر بنای کار آنان را اخلاص تشکیل داده و شمار آنان در زندگی این است که «همه کارها برای خدا» و در غیر این صورت عمل و کار آنان هیچ نوع ارزشی پیدا نخواهد کرد. از این جهت هیچ پیامبری نمی تواند خواهان پاداشی از امت خود گردد.

* * *

اما ساله مودت و دوستی خاندان معصوم او، هر چند به صورت ظاهر به گواهی کلمه «استثنا» به شکل مزد مطالبه شده است ولی در معنی مزد نیست بلکه خواستار کار هست که نفع آن صد درصد هاند خود مردم است.

زیرا دوستی خاندان رسالت، خسود مطلوب

۱- به سوره یوسف آیه ۱۰۲ و مومنون آیه ۷۲ و طه آیه ۴۰ بازگشت شود.

هدف از اِزْلام مودت آنان جز وسیله جوئی برای بقای دین، و آگاهی مردم از متن شریعت و عمل مردم به دستورات دین، چیز دیگری نیست.

شکی نیست که دوستی با این خاندان و مرادده با آنان، مایه آگاهی انسان‌های تشنه، از حقایق نورانی اسلام، و موجب تکامل فکری و علمی امت است. و علم و آگاهی از متن شریعت، انسان را به سوی عمل کشیده سرانجام انسان، راهی به سوی خدا که در یکی از آیات پاداش رسالت معرفی شده است، پیدا می‌کند.

* * *

با این بیان معنی دو آیه دیگر که آنها نیز در زمینه پاداش رسالت وارد شده‌اند روشن می‌گردد:

۱ - **مَا سَأَلْتِكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ** . سبأ آیه ۴۷: پاداشی که خواسته‌ام به نفع خود شما است.

مفاد این آیه کاملاً با آیه مورد بحث منطبق است زیرا دوستی خویشاوندان پیامبر، هر چند به صورت ظاهر به نفع پیامبر است ولی مغزین کار مربوط به خود امت و به نفع آنهاست، و ارتباط با آن خاندان و تحکیم پیوند دوستی با این گروه معصوم، مایه نجات و وسیله عمل به شریعت و پیروی از آئین اسلام است. زیرا آنان در متن صراط مستقیم قرار دارند و تمام احکام و معارف دین در اختیار آنان بوده، و دوستی با آنان طبعاً انسان

مودت به خویشاوندان از اول در مفهوم «اجر» داخل نبود تا خارج گردد، بلکه درخواست فوق‌العاده‌ای است که اِزْلام شده است

و این نوع استثناء در قرآن و کلمات عرب فراوان به چشم می‌خورد چنانکه قرآن مجید درباره اهل بهشت چنین می‌فرماید: **لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا** (سوره مریم ۶۲/۱): در آنجا سخن بیهوده نمی‌شنوند، جز سلام و گفتار دور از لغو. در این آیه سلام از جمله قبل استثناء شده است در صورتی که «سلام» از نظر موضوع داخل در لغو نیست که از آن خارج گردد.

مویذ این مطلب (هدف از دوست داشتن اهل بیت تحکیم روابط و استفاده از علوم و معارف آنهاست) روایات متواتری است که از پیامبر گرامی پیرامون مودت اهل بیت خود وارد شده است، پیامبر به وسیله حدیث ثقلین (۱) و حدیث سفینه (۲) به مردم دستور می‌دهد که اصول و فروع حلال و حرام خود را از این خاندان فراگیرند، و برنامه زندگی خود را با گفتار و رفتار آنان تطبیق دهند.

با در نظر گرفتن این مراتب روشن می‌گردد که مقصود از ایجاب مودت و محبت خاندان معصوم پیامبر، جز این نیست که مردم در دشواری دینی و دنیوی خود به آنان رجوع کرده و از رجوع به گروه‌های دیگر که پیرامون از گناه با خطا نیستند پرهیزند

۱ - انی تارك فيكم الثقلين كتاب الله وعترتي: من در میان شما دو چیز گران‌بها می‌گذارم یکی کتاب خدا

و دیگری عترت من

۲ - مثل اهل بیتی کسبیتة نوح من رکبها نجی ومن تخلف عنها غرق: خاندان من، بسان کشتی نوح

است که هر کس بر آن سوار گشت نجات یافت، و گروه متخلف، غرق گردیدند!

را از فروع و اصول اسلام آگاه ساخته افراد دوستدار خواه ناخواه به سوی عمل و کردار کشیده می‌شوند، و محبت راستین به این خانواده پاک، از پیروی صحیح از آنان جدا نیست (۱)

۲- ما سألکم علیه من اجرا لمن شاء ان یتخذ الی ربه سیلا (قرآن آیه ۵۷): من از شما اجری نمی‌خواهم، من آن کسی را می‌خواهم که به سوی پروردگار خود، راهی اتخاذ کند
در این آیه راه جوئی افراد به سوی خدا اجر رسالت قرار داده شده است و مقصود از: «سیل»

در این آیه، ممکن است همان پیوند دوستی با خاندان رسالت باشد که خود مایه آگاهی انسان از احکام و معارف اسلام بوده سرانجام موجب عمل به شریعت است همچنانکه ممکن است مقصود همان دستورات اسلامی باشد که خود راهی به سوی خدا است و در گذشته بیان کردیم که مودت این خاندان جنبه تربیتی دارد و سرانجام سبب می‌شود که انسان به دستورات اسلام و به آئین خدا که یکتا راه به سوی او است عمل نماید. در حال هر سه آیه که پیرامون مزد رسالت پیامبر وارد شده بريك معنی منطبق گردیده و نتیجه واحدی را می‌دهند.

بقیه از صفحه ۳۹

آریسکو مرا به دفتر هتل معرفی کرد و سپس ضمن آنکه کارت کوچکی را بمن میداد گفت:

- من با اجازه از حضورتان مرخص میشوم. این کارت من است. هر موقع با من کار داشتید میتوانید به این شماره تلفن کنید، من برای هرگونه همکاری باشما آماده‌ام.

من ضمن تشکر از وی گفتم:

- راستی شما گفتید که هر موقع بخوادم از مناطق

فحطی زده دیدن کنم باید از دولت اجازه بگیرم؟
آریسکو با قاطعیت خاصی جواب داد:

- بله و شاید فردا رئیس امور تغذیه و خواربار باشما تماس بگیرد.

سپس دستم را با گرمی فشرد و چند لحظه بعد، از هتل خارج شد.

تا تمام

۱- امام صادق درباره مدعیان دروغین محبت چنین می‌فرماید:

لو كان حبك صادقا لاطعته ان المحب لمن يحب مطيع: اگر محبت توبه خدا صادقانه بود، هرگز با او مخالفت نمی‌کردی زیرا فردی که به کسی علاقمند است، از دستورات او پیروی می‌کند.